

Jaarverslag 2023

Aanpak ondermijnende criminaliteit

Gemeente Rotterdam

Inleiding

Voor u ligt het jaarverslag Aanpak ondermijnende criminaliteit over 2023. Hierin staat hoe de gemeente Rotterdam in 2023 ondermijnende criminaliteit heeft aangepakt en wat de resultaten zijn. Beschreven staan de ontwikkelingen, de gezamenlijke inzet van de gemeente en haar partners en de belangrijkste cijfers. Die cijfers staan ook overzichtelijk in de infographic.

Wat is ondermijnende criminaliteit?

Bij ondermijning kan het gaan om verschillende vormen van criminaliteit: drugscriminaliteit, mensenhandel of vastgoedfraude. Bij alle vormen hebben criminelen legale ondernemers en dienstverleners (de bovenwereld) nodig voor hun verdienmodel. Ook 'gewone' Rotterdammers kunnen doelwit zijn. Bijvoorbeeld van drugscriminelen die op zoek zijn naar ruimte voor de productie en opslag van drugs, zoals hennepkwekerijen of drugslabs. Zelfs jongeren zijn soms het slachtoffer en worden geronseld als geldezel of uithaler.

Ondermijning speelt zich af waar de onder- en bovenwereld met elkaar verweven raken. Dit gaat geleidelijk en is niet altijd zichtbaar. Maar de effecten zijn zeer schadelijk. Bewoners en ondernemers worden slachtoffer, de economie wordt aangetast en drugshandel zorgt voor onveilige situaties (explosies, brandgevaar, schietincidenten) in woonwijken. Jongeren brengen door foute keuzes hun schoolcarrière en hun toekomst in gevaar.

De aanpak van gemeente Rotterdam

De integrale aanpak van ondermijning richt zich op signalering en preventie: het voorkomen van ondermijnende activiteiten door onder andere training van medewerkers en voorlichting op scholen. En de gemeente zet positieve ontwikkelingen in gang. Bijvoorbeeld door panden van malafide ondernemers te transformeren naar woningen, en door vastgoedeigenaren te dwingen zich als betrouwbare verhuurder te gedragen.

Samenwerking

Ondermijnende criminaliteit is niet alleen een juridisch of handhavingsprobleem. Om ondermijning aan te pakken is een multidisciplinaire aanpak nodig. Daarom werkt de directie Veiligheid nauw samen met andere partijen binnen de gemeente zoals Stadsbeheer en Bouw- en Woningtoezicht (BWT). Ook is er intensief

contact met veiligheidspartners zoals de politie, het Openbaar Ministerie (OM), de Belastingdienst en het Regionaal Informatie- en Expertisecentrum (RIEC) Rotterdam. Integrale controles gebeuren in wisselende samenstelling waar ook de Douane en de Arbeidsinspectie (NLA) bij betrokken kunnen zijn.

Vanuit Werk & Inkomen is vooral het team Bijzonder Onderzoek betrokken bij de bestrijding en opsporing van Ondermijnende Criminaliteit. De sociaal rechercheurs zijn aanwezig bij veel integrale controles waar de aanwezige bewoners regelmatig zwart en grijs blijken te werken. In de gesprekken met die bewoners komen soms ook andere zaken aan het licht, zoals samenwoning en verblijf buitenland. Tijdens de reguliere rechtmatigheidsonderzoeken zijn deze medewerkers ook extra alert op mogelijke ondermijnende criminaliteit. Om meer medewerkers alert te maken, besteedt de ketenregisseur aandacht aan ondermijnende criminaliteit tijdens zijn voorlichting over samenwerking tussen partners. In 2024 komen er online sessies over dit onderwerp. Deze voorlichting is al voor een deel gegeven aan de afdeling Werk (Mens & Arbeid). De afdelingen Prestatie010, Beheer, Intake en het Jongerenloket volgen nog.

Op initiatief van de gemeente en de Nederlandse Orde van Advocaten vond daarom in september 2023 een gezamenlijke studiemiddag plaats. Het doel van deze middag was om inzicht te krijgen in elkaars positie en rol in het bestrijden van ondermijning.

Thema's en gebieden

Om ondermijnende criminaliteit aan te pakken, werkt de gemeente zowel thema- als gebiedsgericht. De thema's zijn de belangrijkste verschijningsvormen van ondermijnende criminaliteit, zoals drugshandel, mensenhandel en witwaspraktijken via kwetsbare branches. De gebieden zijn Rotterdam-Zuid, Delfshaven, Rotterdam The Hague Airport en de Spaanse Polder. In de praktijk blijkt vaak een nauwe verwevenheid tussen de genoemde thema's en de gebieden. Zo leiden signalen uit de winkelstraataanpak tot interventies op de thema's vastgoed, drugs en of mensenhandel.

Inhoud

1. Themagerichte aanpak **5**

Drugscriminaliteit in de stad 5

'Er kleeft bloed aan jouw pil' 7

Mensenhandel 8

Escapetruck leert jongeren uitbuiting te herkennen 12

Kwetsbare branches 13

Digitale criminaliteit 16

Vastgoed 17

Bestuurlijk afpakken 18

Zorgfraude 20

Outlaw Motorcycle Gangs 21

Bestuurlijk Toezicht Team 21

2. Gebiedsgerichte aanpak **22**

Spaanse Polder/Noordwest 22

Delfshaven 23

Rotterdam The Hague Airport 24

Tot slot **25**

Lijst met afkortingen **26**

1. Themagerichte aanpak

Drugscriminaliteit in de stad

De gemeentelijke aanpak van drugscriminaliteit bestaat uit preventief beleid, dat we samen met andere overheids- en maatschappelijke partners vormgeven. Rotterdam wordt namelijk geconfronteerd met explosies en schietincidenten, waarvan het merendeel drugsgerelateerd is. Onze jongeren worden verleid of gedwongen om hand- en spandiensten te verrichten voor criminelen. Het debat over drugsgebruik en de verantwoordelijkheid die de gebruiker heeft, blijft de gemeente voor het voetlicht brengen.

De negatieve invloed van de drugshandel op Rotterdam is het meest zichtbaar in de wijken die kwetsbaar zijn. De gemeente zet daarom op verschillende fronten hierop in. Zoals het terugdringen van de drugshandel en aanbod in de wijken en van het drugsgebruik. Een meerjarige communicatiecampagne vergroot de bewustwording bij Rotterdammers en spreekt drugsgebruikers direct aan op hun verantwoordelijkheid. Op pagina 7 leest u meer over deze campagne.

Aanpak 2023

In 2023 zijn 538 MMA-meldingen (Meld Misdaad Anoniem) gedaan over drugshandel of drugsoverlast. Dat is een flinke stijging ten opzichte van 335 meldingen in 2022. Daarmee is duidelijk dat de drugsproblematiek onverminderd groot is en de leefbaarheid en veiligheid aantast. Voor het college is dat aanleiding om blijvend te investeren in de bestrijding ervan.

Drugsgebruik

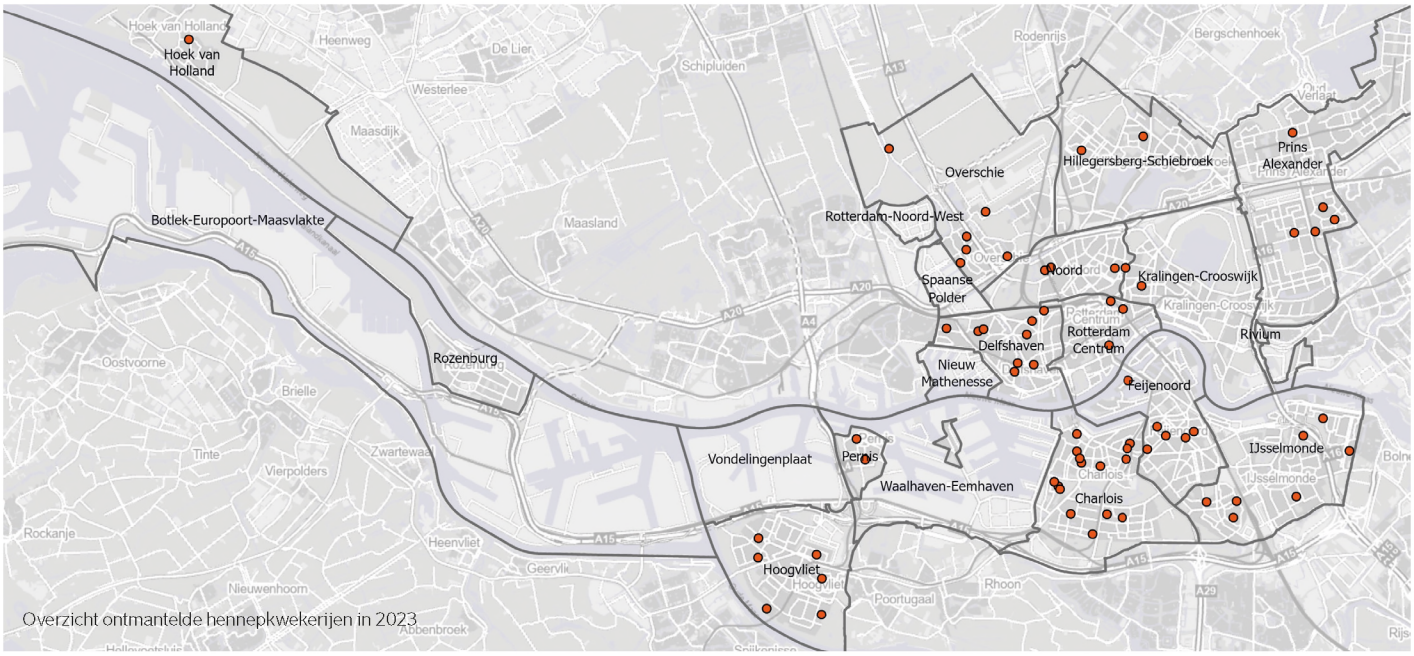
Dat terugdringen van drugsgebruik aandacht vraagt, bevestigde het rioolwateronderzoek uit 2023. Het rioolwateronderzoek liet zien dat in Rotterdam dagelijks 70.000 lijntjes cocaïne worden gebruikt, 54.000 joints gerookt en 5.000 xtc-pillen worden geslikt. Daarmee laat het drugsgebruik een toename zien ten opzichte van 2021 en scoort Rotterdam het hoogst van alle G4-steden. In 2024 doet de gemeente voor de derde keer rioolwateronderzoek naar het drugsgebruik, wat steeds meer inzicht geeft in de trends in Rotterdam.

Politiecijfers

Drug	Hoeveelheid (in kg)
Cocaïne	26,6
Hasj	39,4
Hennep	69,4
MDMA	26,1
XTC	7,1

Lachgas

Sinds 1 januari 2023 staat lachgas op lijst II van de Opiumwet en geldt dit als verdovend middel. Sinds juni 2023 zet de politie hier actief op in en ligt de handhaving hiervoor nog maar ten dele bij de medewerkers van Stadsbeheer. De politie is verantwoordelijk voor de handhaving, inbeslagname, het vervoer, de opslag en de vernietiging van lachgascilinders. In 2023 heeft de politie 645 boetes uitgeschreven die een link hadden met lachgas(gebruik).

Overzicht ontmantelde hennepkwekerijen in 2023

Hennep

In 2023 zijn 517 meldingen over hennepkwekerijen gedaan. Op basis van deze signalen zijn 68 hennepkwekerijen ontmanteld. Dit is minder dan in 2022 toen er 577 meldingen zijn gedaan en 97 kwekerijen zijn ontmanteld. In 37 gevallen is een bestuurlijke boete opgelegd van 8.000 euro voor woningonttrekking (woonruimte gebruiken voor iets anders dan bewoning). Er is geen eenduidige verklaring voor de afname van het aantal hennepkwekerijen, dit is een landelijke trend. Een van de oorzaken kan zijn dat hennepkwekerijen door technische innovaties lastiger op te sporen zijn. Daarnaast kan een verklaring zijn dat een deel van de hennep wordt geïmporteerd. In reactie op deze trend investeert de gemeente Rotterdam op kennisoverdracht en alertheid bij woningcorporaties en onder haar eigen medewerkers. Daarnaast doet de gemeente preventieve controles bij woningen en bedrijfspanden.

Excessief geweld

In 2023 waren er in Rotterdam 221 incidenten met excessief geweld. Hierbij gaat het om 74 schietincidenten en 147 explosies. Hiervoor zijn 199 verdachten gearresteerd. Het gaat om 76 verdachten voor explosies en 123 verdachten voor schietincidenten. Ongeveer 45% is 23 jaar of jonger, 17% is minderjarig.

In 2023 is een stadsmarinier excessief geweld aangesteld. En burgemeesters van de Rotterdamse regio komen regelmatig bij elkaar voor het zogeheten Vlaardingenoverleg. Samen met de politie en de hoofdofficier van justitie bespreken zij onder meer welke incidenten er zijn geweest en welke acties er worden ondernomen.
In samenwerking met politie, Openbaar Ministerie en het ministerie van Justitie en Veiligheid (J&V) bereidt de gemeente een fenomeenonderzoek excessief geweld voor. Dit onderzoek moet, onder andere op basis van een daderprofiel, een gerichte en wetenschappelijk onderbouwde aanpak van excessief geweld mogelijk maken. De onderzoeksresultaten vormen input voor de Taskforce Excessief Geweld, waarover de gemeente spreekt met het OM en de minister van J&V.

Volgens een toezegging van de burgemeester (24bb000558) ontvangt de gemeenteraad per kwartaal een voortgangsrapportage van de aanpak van excessief geweld.

Inbeslaggenomen wapens

Vuurwapens	282
Automatische wapens	12

Vooruitblik

In 2024 begint de wijkgerichte aanpak van drugshandel en overlast. Omdat de problematiek per gebied of wijk verschillend kan zijn, is maatwerk één van de uitgangspunten. De aanpak kent een sterk preventief accent en is een aanvulling op de bestaande repressieve aanpak van de politie en het OM. Met onder andere MMA-campagnes betrekt de gemeente Rotterdammers bij de aanpak van de problemen in de wijk. Hierbij zal nadrukkelijk aandacht uitgaan naar bewustwording ten aanzien van signalen die duiden op de (mogelijke) aanwezigheid van drugslabs en cocaïnewasserijen in woonwijken. Daarnaast wordt ook in 2024 onderzoek gedaan om de drugshandel en het drugsgebruik in Rotterdam beter in kaart brengen. Ook brengen de gemeente en politie het profiel van drugsdealers en de aard van het drugs dealen in kaart. Dit onderzoek is in het voorjaar van 2024 afgerond. De gemeenteraad ontvangt na afronding informatie over de resultaten en toekomstige aanpak.

Campagneuiting campagne denormalisering drugs – Beeld: 0to9

‘Er kleeft bloed aan jouw pil’

In Rotterdam worden elke dag 5.000 XTC-pillen, 70.000 lijntjes coke en 54.000 joints gebruikt, zo blijkt uit rioolwateronderzoek. Gebruik lijkt de laatste jaren steeds normaler te worden en drugs zijn steeds makkelijker te verkrijgen. Het huidige college wil meer aandacht voor de maatschappelijke gevolgen van recreatief drugsgebruik. Daarom kwam er in 2023 een stadsbrede campagne tegen drugsnormalisering.

De zichtbare en spraakmakende campagne ging in het najaar van start in Rotterdam. Op digitale schermen in de stad en posts op sociale media zagen Rotterdammers verschillende statements. Met uitingen als ‘Er kleeft bloed aan je pil’ en ‘Jouw drugsgebruik blaast portieken op’ wees de gemeente recreatieve drugsgebruikers op de criminele wereld die schuilgaat achter hun drugsgebruik. De effecten van drugscriminaliteit zijn namelijk elke dag zichtbaar. Zeker in de stad Rotterdam, die als grootste haven van Europa een spil vormt in de internationale drugshandel.

Met het statement wil het college het gesprek over drugsgebruik op gang brengen. Er is al veel gesproken over de gezondheidseffecten van drugs, maar de maatschappelijke effecten krijgen minder de aandacht. Gebruikers worden zelden aangesproken op hun verantwoordelijkheid en bijdrage aan de maatschappelijke gevolgen. Rotterdam was de eerste stad die zich hier zo over uitspreekt.

De campagne heeft een breed bereik gehad. In Rotterdam, en ook daarbuiten. Ook in de media is veel over campagne gesproken, nationaal en internationaal. De boodschap maakte veel los. Rotterdammers waren blij dat het college zich uitsprak en een duidelijk punt maakte. Maar ook was er kritiek: een campagne als deze zou niet bijdragen aan minder drugsgebruik.

In het voorjaar van 2024 volgt een nieuwe campagne, die zich zal richten op specifieke doelgroepen. Ook is er in februari 2024 een motie aangenomen in de Tweede Kamer waarin de regering verzocht wordt om een landelijke campagne te starten naar Rotterdams voorbeeld. De lokale campagne heeft daarmee veel losgemaakt en het gesprek op gang brengen lijkt geslaagd.

Mensenhandel

In Rotterdam richt de aanpak van mensenhandel zich op het tegengaan van arbeidsuitbuiting, seksuele uitbuiting en criminele uitbuiting. Mensenhandel wordt vaak gepleegd in criminele samenwerkingsverbanden. Daders gebruiken slachtoffers – door geweld en intimidatie, of onder bedreiging – voor persoonlijk gewin. Concrete voorbeelden zijn mensen die onder dwang en onder zeer slechte omstandigheden moeten werken. Ze hebben slechte arbeidscontracten en zeer slechte huisvesting. Of het gaat om gedwongen prostitutie in woningen, waar vaak kwetsbare jonge vrouwen seksuele handelingen moeten verrichten tegen hun wil. Dit soort panden zorgt ook voor overlast in de buurt. Een ander voorbeeld is het onder dwang plegen van criminele activiteiten, zoals het dealen van drugs of het plegen van excessief geweld. De gemeente zet zich in om kwetsbare Rotterdammers te beschermen tegen uitbuiting en de effecten van uitbuiting op de stad te verminderen.

Cijfers Mensenhandel

Slachtoffers en mensen met vermoedens van prostitutie en/of mensenhandel kunnen terecht bij MMA, het Meld-, Advies en Registratiepunt jeugdprostitutie en mensenhandel van Stichting Humanitas Rotterdam of bij de politie Afdeling Vreemdelingenpolitie, Identificatie en Mensenhandel (AVIM)

In 2023 waren er 71 MMA-meldingen van illegale prostitutie. 3 van deze meldingen waren geclassificeerd als ‘gedwongen prostitutie’, waarvan 1 als ‘mensenhandel.’ Daarnaast zijn er 7 MMA-meldingen van mensenhandel binnengekomen. 3 hiervan gingen over mensensmokkel, en 4 over gedwongen prostitutie. In 2 gevallen ging het om gedwongen prostitutie van minderjarigen. De politie onderzoekt deze meldingen en rapporteert hierover aan de gemeente met een bestuurlijke rapportage.

Sinds 1 juni 2022 zijn alle gemeenten binnen de politie eenheid Rotterdam aangesloten op het Meldpunt en de zorgcoördinatie vanuit het ESSM. In 2023 is voor 130 situaties contact opgenomen met het Meldpunt mensenhandel, hierbij gaat het om vragen over zowel seksuele, criminele als arbeidsuitbuiting. Het overgrote deel is afkomstig van professionals (hulpverlening, wijkteam, politie etc.) en betreft situaties in Rotterdam. In 2023 zijn binnen het ESSM 148 slachtoffers van mensenhandel geholpen.

Daarnaast is de AVIM in 2023 29 onderzoeken gestart. Daarvan hebben er 15 betrekking op seksuele uitbuiting, 6 op criminele uitbuiting, 6 op mensensmokkel en 2 over overig zaken. Er zijn 27 verdachten aangehouden door de AVIM. Dit betrof 16 verdachten van mensenhandel, 4 verdachten van mensensmokkel, 6 verdachten van betaalde seks met een minderjarige en 1 verdachte voor overige feiten. Verder zijn er 58 informatieve gesprekken met slachtoffers van mensenhandel gevoerd, waarvan 3 met minderjarige slachtoffers. Deze informatieve gesprekken zijn op te splitsen in 41 gesprekken m.b.t. seksuele uitbuiting, 14 criminele uitbuiting en 3 arbeidsuitbuiting. Uiteindelijk zijn er 27 aangiften opgenomen.

In 2023 zijn er 109 controles in de onvergunde prostitutiebranche uitgevoerd. Deze controles worden gehouden om signalen van Mensenhandel op te sporen, daders aan te pakken en eventuele slachtoffers hulp aan te bieden.

Op basis van de ontvangen en onderzochte signalen heeft de politie-eenheid Rotterdam in 2023 31 vermoedelijke slachtoffers van mensenhandel gerapporteerd aan het Coördinatiecentrum tegen Mensenhandel (CoMensha). Deze slachtoffers krijgen passende zorg aangeboden.

Training, awareness en voorlichting

In 2023 heeft de gemeente bijgedragen aan een door de politie ontwikkelde escaperoom over mensenhandel. Door het doen van de escaperoom leren jongeren de signalen van seksuele- of criminele uitbuiting herkennen. In 2024 wordt deze vorm van voorlichting en het creëren van awareness vaker ingezet. Naast deze inzet op bewustwording onder jongeren heeft Humanitas in 2023 aan 600 leerlingen en het onderwijzend personeel voorlichting gegeven. In 2024 wordt dit aantal verdubbeld.

Campagneuiting Chaterover - beeld: Endore creative agency

Campagne 'Chat erover'

In 2023 is 2 keer 6 weken de campagne 'Chat erover' gehouden. Het doel van deze campagne is om jongeren de weg te wijzen naar hulpverlening. En om hen bewust te maken om dader/slachtofferschap te voorkomen en om hen weerbaarder te maken. De campagne is gericht op jongeren tussen de 12 en 24 jaar die zelf of iemand in hun directe omgeving in een mogelijke uitbuitingssituatie zitten. De campagne leidt jongeren naar de website van FIER, waar zij anoniem kunnen chatten met een hulpverlener. Zo wordt geprobeerd de jongeren uit hun uitbuitingssituatie te krijgen en eventueel aangifte te laten doen en/of richting hulp krijgen.

Voorafgaand aan de campagne kregen jongerenwerkers van stichting JOZ – die met deze kwetsbare doelgroep in contact staan – training om signalen van uitbuiting te herkennen. Ook kregen zij handvatten om het probleem bespreekbaar te maken met jongeren in hun wijk en op scholen. JOZ ging actief het gesprek aan op 18 scholen en deelden daar flyers uit aan leerlingen. JOZ gaf presentaties aan jongeren tijdens sportactiviteiten en pizzabijeenkomsten. Daar gingen zij het gesprek aan over de problematiek en brachten zij de thema's ook bij andere partners onder de aandacht.

Opbrengsten van de campagne:

Periode	
mei/juni	33 langere chatgesprekken (langer dan 5 minuten)
november/december	45 langere chatgesprekken (langer dan 5 minuten)

Trainingen

Op basis van onderzoeken door het Centrum tegen Kinderhandel en Mensenhandel (CKM) naar criminele uitbuiting, heeft de gemeente geïnvesteerd in het vergroten van kennis en expertise over criminele uitbuiting onder zo'n 300 eerstelijns professionals. Ook is vervolgonderzoek gedaan naar ronselpraktijken op (middelbare) scholen. Over de uitkomsten en de kansen die er zijn is de gemeenteraad eerder geïnformeerd (M2305-4310- 23b0008122).

Regionale monitor mensenhandel

Jaarlijks ontwikkelt de gemeente de regionale monitor mensenhandel Rotterdam over de regionale aanpak mensenhandel. Dit is een product van de Veiligheids Alliantie Rotterdam (VAR) en opgezet met de politie Eenheid Rotterdam, de NLA, RIEC Rotterdam, FIER en

gemeenten. De monitor gaat over de 23 regiogemeenten die bij de VAR zijn aangesloten en geeft inzicht in trends, ontwikkelingen, ingezette interventies en resultaten. Zodra de regionale monitor voor 2023 klaar is, ontvangt de gemeenteraad deze ter kennisgeving.

Ouderbetrokkenheid

Veel ouders weten niet (meer) zo goed wat hun kinderen doen, wat er online allemaal gebeurt en waar hun kinderen mee in aanraking kunnen komen. Dankzij voorlichting worden ouders bewust van wat hun kinderen doen en welke mogelijke gevaren op de loer liggen zoals criminele- en seksuele uitbuiting. Ook krijgen ze handvatten hoe ze het gesprek met hun kind over deze problemen kunnen aangaan. In 2024 begint deze voorlichting in heel Rotterdam.

Arbeidsuitbuiting

Er is sprake van arbeidsuitbuiting als mensen onder dwang of zeer slechte omstandigheden en arbeidsvoorwaarden werk doen. Dit komt helaas regelmatig voor in Nederland én in Rotterdam. Door personeelstekorten in Nederland komen mensen uit de Europese Unie naar Nederland om te werken. Ze gaan via een uitzendbureau vaak aan de slag in de bouw, in vleesverwerkende bedrijven of in de glastuinbouw. Ze verdienen vaak meer dan in hun land van herkomst en klagen daarom niet snel. Daarom zijn ze kwetsbaar voor uitbuiting. Denk aan slechte en dure huisvesting, die zij delen met andere arbeidsmigranten. Soms is er geen vast werk en moeten de arbeidsmigranten elke dag verzamelen en wachten tot ze worden uitgekozen om te kunnen werken. Ook rondom de salarisbetaling gaat veel mis. Soms krijgen ze contant betaald of betalen ze geld aan de werkgever voor een zorgverzekering, terwijl de werkgever dit geld daarvoor niet gebruikt.

De gemeente werkt op verschillende terreinen aan het verbeteren van de leefomstandigheden van arbeidsmigranten. Bijvoorbeeld door controles in woningen en op bouwlocaties. Ook voert de gemeente gesprekken met uitzendbureaus over inschrijving van hun medewerkers in de gemeentelijke basisregistratie, zodat bekend is wie waar woont. Dan hebben de arbeidsmigranten ook meer rechten (en plichten), zoals taalonderwijs. Als mensen op straat wonen en het echt niet meer gaat, krijgen zij hulp bij terugkeer naar het land van herkomst.

In het programma Meer grip op arbeidsmigratie 2023-2026 staat wat de gemeente allemaal doet om arbeidsuitbuiting tegen te gaan en te voorkomen, zoals ‘Goed werkgeverschap en opdrachtgeverschap’. De resultaten staan in de voortgangsrapportage 2022 en 2023.

Escapetruck leert jongeren uitbuiting te herkennen

Er is steeds meer aandacht voor criminele en seksuele uitbuiting van jongeren. Deze vormen van mensenhandel komen ook in Rotterdam voor. De gemeente Rotterdam werkt met verschillende organisaties samen aan de aanpak van deze problemen. Met voorlichting en campagnes, en ook met innovatieve middelen zoals de escapetruck Mensenhandel.

In 2023 ontwikkelde de politie een escaperoom in een truck over mensenhandel, waar de gemeente aan heeft bijgedragen. De truck wordt ingezet op twee soorten mensenhandel: criminele en seksuele uitbuiting. Jorn van Rijn, bijzonder hoogleraar mensenhandel en bedenker van de truck: 'Ons doel is om op een indrukwekkende manier bewustzijn over uitbuiting te creëren en jongeren de gevolgen van bepaalde acties in te laten zien.'

Begin oktober was de truck voor het eerst in Rotterdam, bij hogeschool Rotterdam. In kleine groepjes mochten de studenten – vaak in opleiding tot professional in de aanpak mensenhandel – de truck doorlopen. Door het doen van de escaperoom leren zij de signalen van seksuele- of criminele uitbuiting herkennen.

De escaperoom voelt, klinkt én ruikt levensecht en dat is precies de bedoeling. De kernboodschap is bewaard voor de laatste kamer: je komt niet uit de situatie zonder hulp te vragen.

Na het doorlopen van de truck vangen medewerkers van stichting Humanitas de deelnemers op. De nazorg is belangrijk, want de escapetruck is indrukwekkend en kan flinke impact hebben. Ze praten over de signalen die de deelnemers hebben gezien en welk effect dit op hen heeft.

In 2024 wordt de escapetruck vaker ingezet, nationaal en internationaal. In Oost-Europa richt de truck zich bijvoorbeeld op mogelijke slachtoffers van mensenhandel, die kans lopen om met een mooi verhaal naar West-Europa gehaald te worden. De preventieve inzet reikt daarmee verder dan alleen Rotterdam.

Kwetsbare branches

Criminelen gebruiken ondernemingen onder andere als ontmoetingsplaats, opslaglocatie of voor het witwassen van geld. Bepaalde branches zijn gevoelig voor criminaliteit of criminele inmenging. Bijvoorbeeld wanneer er geen eisen voor vestiging zijn of als er sprake is van veel contante betalingen. Bij de aanpak van kwetsbare branches zijn er 2 belangrijke werkwijzen:

1. Fenomeenanalyse en preventie. Deze werkwijze wordt in heel Rotterdam ingezet.
2. Winkelstratenaanpak, waarin aandacht is voor specifieke winkelstraten zoals de Winkelboulevard Zuid. In november 2023 is een motie (22bb007402) aangenomen waarin het college werd opgedragen om een dergelijke integrale aanpak uit te breiden naar de Slinge en de Crooswijkseweg. De Wolphaertsbocht volgt in 2024.

Daarnaast is er specifiek aandacht voor Rotterdam-Zuid, waar de gemeente gericht interventies organiseert op malafide ondernemers.

Bij de totale aanpak werkt de directie Veiligheid altijd samen met interne en externe partners, zoals Stadsbeheer, Bouw- en woningtoezicht, politie et cetera. Deze samenwerking geldt voor elk focusgebied.

Fenomenen en preventie

Stedelijk wordt aandacht besteed aan fenomenen, zoals een stijging of verandering van vormen van ondermijnende criminaliteit binnen bepaalde branches en oververtegenwoordiging van sommige branches. Hiervoor maakt de gemeente verschillende analyses. Zij onderzoekt branches op bedrijfsstructuren en kwetsbaarheden, met als doel die aan te pakken. In 2023 is hiermee een begin gemaakt. Zo is een groot deel van de Rotterdamse bedrijventerreinen onderzocht. Op 1 bedrijventerrein na zijn geen echte bijzonderheden naar boven gekomen. Wel heeft het geleid tot een betere samenwerking tussen ketenpartners op bedrijventerreinen en gezamenlijke controles.

Rotterdam-Zuid

Voor de wijken Charlois, Feijenoord en IJsselmonde werken partners onder het RIEC-convenant van het handhavingsknelpunt Rotterdam-Zuid. Deze samenwerking staat los van de gerichte aanpakken van de Winkelboulevard Zuid en de Slinge. Wel wordt hier intensief mee samengewerkt. De aandacht is gericht op ondernemers die zich bezighouden met ondermijnende criminaliteit of kwetsbaar zijn om misbruikt te worden voor criminele doeleinden. Het bestrijden en beschermen van deze ondernemers doet de gemeente door een integrale aanpak met verschillende ketenpartners. In deze aanpak heeft de gemeente een verbindende rol. De gemeente richt

zich op verschillende horeca-inrichtingen, irreguliere supermarkten (zelfstandige supermarkten die niet bij een keten horen), juweliers, tabak- en telecomwinkels en de beautybranche.

Resultaten

Vanuit het handhavingsknelpunt kwetsbare branches voerde het Bestuurlijk Toezicht Team (lees meer hierover op pagina 21) 10 integrale controles uit. Tijdens de controles zijn 70 ondernemingen bezocht. Behalve controles met de partners voeren de ondermijningsboa's van Stadsbeheer reguliere controles uit bij ondernemingen op bijvoorbeeld DOR/DOL[1]. In 2023 waren dit er 93. Binnen het handhavingsknelpunt zijn 29 signalen behandeld waar interventies op volgden door één of meer ketenpartners. Bijvoorbeeld politie, Openbaar Ministerie of Belastingdienst. Denk aan invorderingen of boetes.

Winkelstratenaanpak

Winkelboulevard Zuid

Op de Beijerlandselaan en Groene Hilledijk werken interne en externe partners samen aan de winkelstratenaanpak binnen de alliantie Hand in Hand. Waaronder Stadsontwikkeling, Stadsbeheer en politie. Het doel van de alliantie Hand in Hand is de Winkelboulevard Zuid duurzaam verbeteren en zorgen voor een beter winkel- en leefklimaat. Dat gebeurt grondig en gericht door panden op te kopen en die te transformeren en te renoveren naar betere winkel- en woonruimtes. Deze aanpak gaat de verpaupering tegen. Ook zijn inmiddels alle luifels weggehaald.

Resultaten

Naast de controles van het BTT zijn op de boulevard 148 bedrijven en woningen gecontroleerd. Er zijn bij 116 van de gecontroleerde panden uiteenlopende misstanden geconstateerd, zoals meldingen van vuurwapens, drugshandel of illegaal gokken. Ook zijn er twee dagen controles geweest op maaltijdbezorgers en bedrijven die maaltijden bezorgen. Wederom zijn uiteenlopende misstanden geconstateerd. Zoals tewerkstelling van illegalen, signalen van misbruik arbeidsmigranten of het uitbuiten van minderjarigen.

Slinge

Het winkelgebied aan de Slinge in Charlois is een verbindingsstraat tussen de wijken Pendrecht en Zuidwijk. De Slinge en de zijstraten van dit winkelgebied zijn onderdeel van de winkelstratenaanpak Slinge. Om een goed beeld te krijgen van de ondernemers in het gebied voert de gemeente kennismakingsgesprekken. De gemeente voert maandelijks controles uit met aandacht voor de branches: horeca, tabak- en telecomwinkels, beauty, slijterijen & avondwinkels. Dat doet directie Veiligheid samen met de politie, Stadsbeheer en wisselende externe partners.

Resultaten

Bij het begin van de aanpak in februari 2023 sprak directie Veiligheid samen met toezichthouders van Stadsbeheer met 65 ondernemers. Daarnaast zijn 6 integrale controlerondes uitgevoerd. Tijdens deze rondes zijn 30 ondernemingen gecontroleerd en 20 overtredingen geconstateerd. Voorbeelden van deze overtredingen zijn: processen verbaal voor horeca en hygiëne. Ook was er sprake van arbeidsgerelateerde misstanden, zoals zwartwerken, vreemdelingen, minderjarigen aan het werk, verkoop van namaakartikelen en/of illegale sigaretten en alcohol. Ook het BTT voerde controles uit in het winkelgebied Slinge. Die resultaten staan op pagina 21.

Rotterdam Noord/Crooswijk

In de gebieden Noord en Crooswijk richt de aanpak van ondermijnende criminaliteit zich op de winkelstraten en zijstraten waar ondernemingen zijn gevestigd, zoals de Benthuizerstraat en de Crooswijkseweg. De aandacht is gericht op ondernemingen uit diverse branches, waaronder automotive, beautybranche, geldtransactiekantoren, horeca, irreguliere supermarkten, juweliers, tabakswinkels en telecomwinkels. De gemeente gebruikt de knock-and-talk-methode om met de ondernemers in gesprek te komen. Dat betekent dat de gemeente onaangekondigd binnenstapt en in gesprek gaat. Als het nodig blijkt te zijn, voert de gemeente ook intakegesprekken met nieuwe ondernemers. De gemeente voert regelmatig gesprekken met woningcorporaties, vastgoedeigenaren, speelautomatenhandelaren, beheerders en makelaars over verhuurbeleid, transformatie en ontbinding huurovereenkomst. Als de gemeente een bestuurlijke maatregel op een pand heeft gelegd, dan voert de gemeente gesprekken met pandeigenaren om herhaling te voorkomen. En ook als het nodig blijkt om tot een goede invulling van het pand te komen. Op basis van de controles en gesprekken kan de gemeente bijvoorbeeld zorgen dat verhuurders huurcontracten met malafide ondernemers kunnen verbreken en kan in het pand een nieuwe onderneming komen.

[1] Ondernemers die handelen in tweedehands artikelen die diefstalgevoelig zijn, moeten al deze artikelen aanmelden in het Digitaal Opkopersregister (DOR).

Een beautysalon in Crooswijk moest in 2023 drie maanden sluiten, na het aantreffen van een hennepkwekerij in het pand. Het was niet de eerste keer dat er in dit pand ondermijnende activiteiten plaatsvonden. In 2020 is er al een grote hoeveelheid aceton aangetroffen: een middel dat gebruikt wordt om cocaïne te wassen. De gemeente is het gesprek aangegaan met de pandeigenaar. En met succes: de huurovereenkomst met de beautysalon werd per direct opgezegd.

Resultaten

Behalve de multidisciplinaire controles van het BTT heeft het team ondermijning van Stadsbeheer nog 40 DOR/DOL-controles uitgevoerd. Naast de voorbereiding en uitvoering van de multidisciplinaire controles heeft de gemeente kennisgemaakt met 257 ondernemers in de gebieden Noord en Crooswijk. Met 43 pandeigenaren zijn gesprekken gevoerd over bewustwording en hun verantwoordelijkheid in het voorkomen van ondermijnende criminaliteit.

Vooruitblik

In 2024 breidt de gemeente de bovengenoemde werkwijze in verschillende gebieden uit. In het winkelgebied Slinge is er extra aandacht voor de Wolphaertsbocht. In het gebied Noord/Crooswijk is extra aandacht voor de winkelstraten en zijstraten in Kralingen-West. Vanuit het handhavingsknelpunt kwetsbare branches richt de gemeente zich verder op het versterken van de samenwerking met ketenpartners.

Digitale criminaliteit

De toenemende verwevenheid tussen digitale criminaliteit en ondermijning werd ook afgelopen jaar bevestigd. Het Openbaar Ministerie en de politie blijven deze verwevenheid terugzien in hun dagelijkse werkzaamheden. Zo worden met enige regelmaat drugs en/of wapens aangetroffen bij invallen die de politie uitvoert bij verdachten van digitale criminaliteit. Deze verwevenheid en de complexiteit van de materie zijn de redenen waarom we vanuit de aanpak ondermijning ook inzetten op digitale criminaliteit.

De gemeente heeft nog steeds een coördinerende rol in de integrale aanpak op veelvoorkomende digitale criminaliteit. Deze aanpak is in 2022 begonnen in opdracht van het Regionaal Veiligheidsoverleg (RVO) met als doel de cijfers op slachtoffer- en daderschap in de eenheid Rotterdam terug te dringen. Er is een interactieve film ter bewustwording voor senioren ontwikkeld. Deze is regelmatig in onze regio getoond en een aantal keer in Rotterdam zelf. Daarnaast hebben we met Slachtofferhulp geïnvesteerd in nazorg voor de slachtoffers van digitale criminaliteit. De methodiek die in Rotterdam is ontwikkeld, is per 2023 overgenomen op landelijk niveau. De opdracht van het RVO loopt tot en met 2024. De resultaten zullen begin 2025 aan het RVO voorgelegd worden.

De aanpak is een samenwerking van politie, OM en de VeiligheidsAlliantie Rotterdam (VAR) als vertegenwoordiging van alle gemeenten in onze regio.

In 2023 is een pilot gestart om te verkennen of cybercriminaliteit en gedigitaliseerde criminaliteit aangepakt kunnen worden vanuit RIEC-verband. Gedurende dit jaar is gekeken naar de mogelijkheid om casuïstiek binnen deze thema's uit te lopen. De resultaten van deze pilot worden binnenkort aan de stuurgroep RIEC voorgelegd. Vanaf 2024 zal er meer aandacht voor de digitale aspecten van criminaliteit zijn binnen de RIEC aanpak.

Vooruitblik

In 2024 wordt de samenwerking met het basisteam Centrum van de politie eenheid Rotterdam geïntensiveerd. Informatie en signalen zullen actief met elkaar gedeeld worden. Waar nodig zullen gezamenlijk controles uitgevoerd worden op branches waarvan bekend is dat er vaak een verwevenheid van ondermijnende en digitale criminaliteit plaatsvindt. In het RVO is afgesproken om gezamenlijk interventies in te zetten ter preventie van daderschap. Gemeente Rotterdam sluit aan bij het actieplan integrale aanpak online fraude van het Rijk om samen interventies op te zetten en barrières op te werpen om criminele processen rondom digitale criminaliteit te verstoren.

Vastgoed

Vastgoed is een belangrijke schakel in het bedrijfsproces van criminelen. Zij kopen, verkopen en misbruiken vastgoed. Deze activiteiten gaan vaak gepaard met witwaspraktijken. Om vastgoedcriminaliteit te voorkomen en te bestrijden, werkt de gemeente samen met ketenpartners, bewoners, brancheverenigingen, woningcorporaties, Verenigingen van Eigenaren, vastgoedeigenaren en het RIEC.

Wanneer misstanden in panden worden geconstateerd, gaan gemeente en politie in gesprek met pandeigenaren en betrokken verhuurmakelaars. Zo werken publieke en private partners samen aan bestendige oplossingen. In 2023 is geïnvesteerd in de samenwerking met de woningcorporaties. Zo is er sinds 2023 een ondermijningsoverleg tussen de gemeente en de 4 grote woningbouwcorporaties. Zij bespreken tijdens dit overleg de laatste ontwikkelingen en de preventieve maatregelen die zij met elkaar kunnen nemen.

Malafide verhuurmakelaars

De aanpak van malafide verhuurmakelaars is een belangrijk onderdeel in de aanpak van ondermijning in de vastgoedbranche. Deze makelaars zijn voor criminelen namelijk een belangrijke schakel in hun bedrijfsvoering. Zij bemiddelen, nemen contant geld aan, houden geen volledige administratie bij, faciliteren postbusadressen en schrijven bewoners niet in bij de Basisregistratie Persoonsgegevens (BRP). De aanpak van malafide verhuurmakelaars is een belangrijk onderdeel van de aanpak van vastgoedcriminaliteit. Zo is in 2023 een verhuurbemiddelaar die verdacht was in een RIEC-casus veroordeeld.

In het voorjaar van 2023 is een Rotterdamse verhuurbemiddelaar veroordeeld voor het faciliteren van huisvesting van criminelen. De verhuurbemiddelaar was verdacht in een RIEC-casus, waar de gemeente bij aangesloten was. De Rotterdammer kwam in beeld bij de politie nadat hij regelmatig grote contante stortingen deed. Bij controles in panden die door hem verhuurd waren, werden meerdere strafbare feiten gevonden. Zo werden er vuurwapens en messen, 42 kilo cocaïne, 140.000 euro contant geld en een PGP-telefoon gevonden. Ook werd een pand gebruikt voor illegale prostitutie. Enkele incidenten in woningen zijn afzonderlijk afgehandeld, dit heeft onder andere geleid tot sluiting van panden door de gemeente. De verhuurbemiddelaar heeft een gevangenisstraf en flinke geldboete gekregen.

Integrale aanpak

In samenwerking met Stadsbeheer (Team Wonen, Team Irreguliere Verblijfsinrichtingen (IVI), Team EU-Arbeidsmigranten), Bouw- en Woningtoezicht, diverse basisteams van politie en Stedin zijn in 2023 zijn 9 integrale controles op straatniveau georganiseerd waarbij er 214 woningen zijn bezocht. Ook zijn er 87 appartementen in 3 woontorens gecontroleerd. Het doel van de integrale controles is het opsporen van diverse misstanden. Voorbeelden van geconstateerde misstanden zijn overbewoning en spookbewoning. Ook zijn er meerdere hennepkwekerijen en een versnijdingspand gevonden. Daarnaast zijn er meerdere mensen aangetroffen die illegaal in Nederland verbleven, net als een aantal personen dat gesignaleerd stond. In 2024 staan ook al diverse integrale controles ingepland.

Daarnaast is er ook op beleidsniveau sprake van integrale samenwerking. In het afgelopen jaar is met interne (Stadsbeheer, Stadsontwikkeling en Bibob) en externe ketenpartners (o.a. Belastingdienst, FIOD, Politie) samengewerkt aan complexe casuïstiek met internationale banden.
Hierbij zijn meldingen die gedaan zijn door de interne partners belangrijk. Bij het werken binnen de casuïstiek wordt gebruik gemaakt van nieuwe technieken zoals financial crime scripting.

Publiek private samenwerking

Vooral in de vastgoedsector is de rol van poortwachters, zoals notarissen, banken en advocaten essentieel. Daarom zoekt de gemeente actief de samenwerking op met deze beroepsgroepen en instanties. Zo heeft de gemeente de eerste gesprekken gevoerd met de Rabobank en de Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie (KNB). De verwachting is dat de gemeente deze gesprekken in 2024 verder vervolgt. De afgelopen jaren staat in Nederland ook de advocatuur expliciet onder druk

Bestuurlijk afpakken

Bestuurlijk afpakken richt zich op het gebruik van bestuurlijke maatregelen om criminele activiteiten aan te pakken. Deze maatregelen omvatten onder andere het opleggen van boetes, het (tijdelijk) sluiten van bedrijven, het in beslag nemen van eigendommen en het intrekken van vergunningen. Het doel van bestuurlijk afpakken is om de winstgevendheid van criminele activiteiten te verminderen en de daders te ontmoedigen door hen te straffen via bestuurlijke kanalen.

Integraal afpakken

In dat kader is de gemeente Rotterdam aangesloten bij het integraal afpakteam RIEC-Confisq. Hier zijn verschillende partners bij aangesloten: politie, OM, Belastingdienst, FIOD, regiogemeenten en RIEC Rotterdam.

Bij integraal afpakken staat de bredere aanpak centraal waarbij verschillende instanties, bevoegdheden en methoden worden gecombineerd om criminaliteit aan te pakken. Het doel van integraal afpakken is niet alleen om onderliggende oorzaken van criminele activiteiten aan te pakken, maar ook om herhaling te voorkomen door middel van een gecoördineerde en alomvattende aanpak. Op een integrale manier behandelen zij verschillende casuïstiek, waarbij de gemeente Rotterdam haar expertise op gemeentelijke interventies deelt.

In totaal zijn 57 signalen binnengekomen bij Confisq die ruim €3,3 miljoen hebben opgeleverd:

Totaalbedrag beslag 2023: €779.460,-
Totaalbedrag incasso 2023: €925.929,30

Het jaar 2023 stond in het teken van intensivering van de aanpak. De gemeente heeft geïnvesteerd in de verbinding tussen het integraal afpakteam en de verschillende handhavingsknelpunten in de regio, zoals Rotterdam The Hague Airport, Rotterdam Zuid en Noord-Crooswijk. Hierbij is kennis over criminele geldstromen gedeeld en zijn er presentaties gegeven waarin de mogelijkheden van het afpakteam worden toegelicht en met wat voor signalen men bij hen terecht kan. Dit is in vorm van een pilot gedaan. Concreet heeft de pilot vijf nieuwe casussen opgeleverd, die door het integraal afpakteam zijn behandeld. Specifiek heeft de gemeente gezorgd voor een betere samenwerking tussen het integraal afpakteam en de aanpak op winkelstraten en kwetsbare branches.

Resultaten

De verbeterde samenwerking heeft vijf nieuwe casussen opgeleverd, die het integraal afpakteam heeft behandeld. Binnen deze casussen heeft de gemeente samen met partners diverse acties georganiseerd. Met als resultaat beslaglegging op onverklaarbaar vermogen met een waarde van ten minste € 250.000. Daarnaast is de rechtmatigheid van een uitkering beoordeeld, die uiteindelijk niet in orde was en is ingetrokken.

Maatschappelijk Herbestemmen

In 2023 zijn gesprekken gevoerd met het Rijk over de landelijke pilot Maatschappelijk Herbestemmen. Dit houdt in dat het afgepakte geld of goederen afkomstig uit criminele activiteiten zichtbaar worden geïnvesteerd in de samenleving. Dit heeft eind 2023 geleid tot een formeel startschot. De gemeente en het Rijk geven hieraan in 2024 verdere invulling.

Dienstverlening draagt via gemeentebelastingen bij aan het project Bestuurlijk afpakken. Zo zijn er gemeentelijke deurwaarders ingezet voor gezamenlijke acties. In 2023 zijn er 648 informatieverzoeken verwerkt; in 2022 waren dat er 634.

Zorgfraude

De gemeente zet in op het aanpakken en voorkomen van zorgfraude waarbij sprake is van ondermijnende criminaliteit, zoals witwassen, mensenhandel of drugscriminaliteit. Deze vorm van zorgfraude wordt zorgcriminaliteit genoemd. Zorgfraude is op zichzelf al schadelijk en heeft ernstige maatschappelijke effecten. Hierbij worden overheidsdiensten misbruikt om financieel gewin te behalen. Dit gaat ten koste van (kwetsbare) personen met een zorgbehoefte.

Aanpak zorgcriminaliteit

Zorgcriminaliteit is een complex fenomeen en vraagt om een aanpak met een lange adem. Vaak is er verwevenheid met vastgoed, drugs en mensenhandel, en zijn er raakvlakken met verschillende wet- en regelgevingen. Bovendien is het een fluitje van een cent om een zorgonderneming ge beginnen. De aanpak vraagt daarom om een goede samenwerking binnen de gemeente en ook een integrale samenwerking met landelijke partners is onmisbaar.

In 2023 heeft het college wederom geld geïnvesteerd om de interne samenwerking tussen Maatschappelijke Ontwikkeling (MO) en directie Veiligheid te intensiveren en te zorgen voor meer controle op de inzet van zorggeld. Zo heeft de gemeentelijke kwaliteitsgroep Persoonsgebonden budget (Pgb) in 2023 87 Pgb-aanbieders getoetst. 19 Pgb-aanbieders voldeden niet aan de minimale kwaliteitseisen en mogen geen zorg meer leveren. 12 Pgb-aanbieders volgen een verbetertraject. Voor hen geldt een (tijdelijke) cliëntenstop. 2 vertegenwoordigers van cliënten zijn 3 jaar uitgesloten om als zodanig op te treden. Vanwege signalen bij het Meldpunt Zorgfraude- en signalen zijn 48 cliënten uitgenodigd voor een gesprek met een Wmo-adviseur en toezichthouder.

Vergroten kennis en verbeteren informatiepositie

Om de kennis over zorgcriminaliteit binnen de gemeentelijke organisatie te vergroten is een informatieblad ontwikkeld. Ook zijn intern en extern meerdere presentaties gegeven. In 2024 zet de gemeente de inzet op bewustwording door.

Het verbeteren van de informatiepositie van de gemeente moet de komende jaren verder vorm krijgen. Hierdoor hoopt de gemeente beter zicht te krijgen op de werkwijze van malafide zorgaanbieders en kan de gemeente de gelegenheidsstructuren waarbinnen zij werken succesvol verstoren.

Outlaw Motorcycle Gangs

Outlaw Motorcycle Gangs (OMG's) zijn hiërarchisch georganiseerde motorclubs. Hun leden gebruiken de OMG's als dekmantel voor criminele en ondermijnende activiteiten. Geweld en verstoring van de openbare orde zijn een belangrijk onderdeel van de clubcultuur. Daardoor hebben OMG's een ondermijnend effect op de samenleving. De gemeente en partners treden in een regionaal samenwerkingsverband eenduidig en repressief op tegen OMG's. Daar waar leden van OMG's worden gesignaleerd, bijvoorbeeld in horecagelegenheden, of waar een clubhuis is gevestigd, zoekt de gemeente contact met de exploitant of pandeigenaar. Net als in 2022 was in 2023 binnen de gemeente geen aanleiding om op te treden, maar de gemeente houdt de ontwikkelingen nauwgezet in de gaten, ook regionaal.

Bestuurlijk Toezicht Team

Het Bestuurlijk Toezicht Team (BTT) is een multidisciplinair team dat controleert of bedrijven zich houden aan wet- en regelgeving. Het BTT kijkt naar strafrechtelijke, bestuurlijke, sociale en fiscale overtredingen. Bij het team zijn afdelingen van de gemeente aangesloten, en partners als politie, Belastingdienst, DMCR Milieudienst Rijnmond en de NLA. Daarnaast maakt het team gebruik van de expertise van private partijen zoals REACT, die namaakgoederen uit de handel haalt.

Voorbeelden van overtredingen zijn illegale handel in goederen of onrechtmatig ondernemen. De controles richten zich ook op regels over bestemming, bouwen en brandveiligheid, ruimtelijke ordening, milieu en op personen die werken, maar ook een uitkering ontvangen. Iedere partner controleert op basis van zijn eigen bevoegdheden.
Het BTT heeft in 2023 meer controles uitgevoerd dan in voorgaande jaren dankzij extra controledagen en inzet van de partners. Er zijn 396 controles uitgevoerd bij bedrijven, dit zijn er 210 meer dan in 2022. De resultaten lopen uiteen en worden vaak verder opgepakt door afdelingen binnen de gemeente of de lokale of regionale partners.

2. Gebiedsgerichte aanpak

Spaanse Polder/Noordwest

De gemeenten Rotterdam en Schiedam, de Belastingdienst, de politie Eenheid Rotterdam, het OM en de FIOD pakken sinds 2014 de ondermijnende criminaliteit integraal aan in Spaanse Polder en bedrijventerrein Noordwest. Zij doen dat binnen het project Holsteiner.

Samenwerking

Projectteam Holsteiner, de gebiedsorganisatie en de bedrijvenraad Spaanse Polder hebben in 2023 nauw samengewerkt. Zij zorgden ervoor dat veiligheid één van de gezamenlijke ambities is voor het gebied in 2035. Projectteam Holsteiner speelt een grote rol in kennis- en informatieoverdracht over de integrale aanpak naar andere gebieden in Rotterdam en naar andere gemeenten in Nederland. Het projectteam werkt toe naar een borging van het project binnen de bestaande gebiedsorganisatie. De tijdslijn hiervan stemt het projectteam verder af met de Driehoek-plus in 2024.

Vergunningplicht autoreparatiebedrijven

In februari 2023 heeft de burgemeester besloten om alle autoreparatiebedrijven in de Spaanse Polder en op bedrijventerrein Noordwest een vergunningplicht op te leggen. Aanleiding hiervoor waren rapportages van het RIEC Rotterdam en later politie Eenheid Rotterdam. Er bestaat sinds 2018 al een vergunningplicht voor autoverhuurbedrijven op de Rotterdamse bedrijventerreinen Spaanse Polder en Noordwest.

De vergunningplicht wordt in 3 fases in 2023 en 2024 uitgevoerd, waarbij de eerste ondernemers sinds november 2023 de vergunning konden aanvragen. Ook zijn in 2023 meerdere ondernemingen vertrokken of opgeheven. Mogelijk als gevolg van de ingevoerde vergunningplicht. Bij een verhuizing zorgt projectteam Holsteiner voor een overdracht naar het gebied of de gemeente waar het bedrijf zich vestigt.

Delfshaven

Het Integraal Ondermijningsbeeld Vierambachtsstraat-Schiedamseweg (2018) van het RIEC Rotterdam was het startpunt van een langdurige integrale aanpak van ondermijnende criminaliteit in Delfshaven. De aanpak is gericht op het bestrijden en weren van ondermijnende criminaliteit. Deze integrale aanpak is begonnen in geprioriteerde winkelstraten in Delfshaven en ontwikkelde zich de afgelopen jaren verder naar andere thema's en trends in de wijk waaronder de automotive branche en uithalers.

De ingezette koers is in 2023 doorgezet. Met als resultaat een effectievere samenwerking met partners en een volledige dekking van het gebied als het gaat om signalen van ondermijning. Naast de geprioriteerde winkelstraten is ook aandacht voor signalen uit andere delen van Delfshaven. Daarnaast heeft de gemeente samen met het RIEC aan wijkagenten en samenwerkende partners voorlichting gegeven over ondermijning, AVG en werkprocessen.

Controles

Net als in 2022 is in 2023 verschillende keren integraal gecontroleerd in Delfshaven. Er zijn verschillende overtredingen geconstateerd waartegen bestuurlijk is opgetreden en door de diverse instanties gehandhaafd. Zoals overtredingen van de Milieuwet, Alcoholwet, Arbeidsomstandigheden- en Arbeidstijdenwet, schending van merkrecht (nep merkartikelen), maar ook misstanden met vergunningen.

Onderzoek uithalers

In 2023 is een verkennend onderzoek naar de uithalers van Delfshaven afgerond. De resultaten hebben geleid tot nieuwe inzichten, zoals hoe bepaalde jongens met elkaar in verbinding staan en welke contacten zij hebben in de bovenwereld. Deze kennis draagt bij aan de integrale, repressieve aanpak. Naar verwachting levert dit onderzoek de vierde RIEC-casus op. Momenteel zijn er 3 integrale (of RIEC) casussen in behandeling.

In 2023 is de aanpak in Delfshaven geëvalueerd en verlengd tot eind 2024. De evaluatie leverde nieuwe inzichten op waardoor er meer focus is gekomen voor 2024.

Rotterdam The Hague Airport

Rotterdam The Hague Airport (RTHA) is een belangrijk logistiek knooppunt in Rotterdam. Behalve een internationale luchthaven met miljoenen passagiers per jaar, is het een bedrijventerrein waar verschillende soorten bedrijven gevestigd zijn.

Aanpak

Sinds juli 2020 neemt de gemeente deel aan een samenwerkingsverband met onder andere de Koninklijke Marechaussee (KMar), het OM, de Douane, de politie, en de Belastingdienst. Dit samenwerkingsverband is gericht op de aanpak van witwassen en fraude. Denk aan een uitkeringsgerechtigde die (meermaals) zonder te melden Nederland uit- en inreist met een groot onverklaarbaar contant geldbedrag. Of geen bedrijvigheid bij een bedrijf, maar wel een locatie gehuurd of geregistreerd in een bedrijfsverzamelgebouw. Het doel is het vergroten van de veiligheid en integriteit van de luchthaven.

In 2023 zijn de integrale bedrijfsbezoeken weer begonnen, nadat die tijdens de coronajaren stillagen. Deze bedrijfsbezoeken zorgen ervoor dat de overheid zichtbaar is en dat ondernemers geïnformeerd worden. Zo kunnen de partners met eigen ogen zien of de verkregen informatie op papier overeenkomt met de daadwerkelijke situatie ter plaatse.

Vooruitblik

In 2024 gaan de samenwerkende partners door met deze bedrijfsbezoeken. Waarin zij de kennis en de bevoegdheden bundelen van de gemeente en de KMar. Daarnaast bekijken de partners welke middelen zij kunnen inzetten om het bewustzijn over ondermijnende criminaliteit te vergroten bij bezoekers en bedrijven op RTHA.

3. Tot slot

De aanpak van ondermijnende criminaliteit staat nadrukkelijk op de landelijke politieke en bestuurlijke agenda. Het onderwerp was opgenomen in het vorige regeerakkoord en het Rijk stelt structurele middelen beschikbaar. Ook college van B&W heeft besloten de intensiveringsmiddelen voor de aanpak van ondermijning in ieder geval voort te zetten tot en met 2026.

In Rotterdam is de integrale aanpak van ondermijnende criminaliteit de afgelopen jaren verder ontwikkeld. De aanpak is uitgegroeid tot een stevige en brede set aan integrale projecten en initiatieven en er zijn vele successen behaald.

Maar er zijn ook de nodige suggesties voor verbetering, zoals de weerbaarheid van de gemeentelijke organisatie en op het gebied van privacywetgeving. Samen met de andere G4-gemeenten is hiervoor gelobbyd in de Tweede Kamer. Dit heeft geleid tot een aangenomen motie waarin de regering is gevraagd om alle ervaren knelpunten te inventariseren in het delen van relevante informatie over de aanpak van georganiseerde criminaliteit. Gemeente Rotterdam heeft een bijdrage geleverd aan deze inventarisatie.

Gezien de complexiteit en hardnekkigheid van de ondermijnende criminaliteit, is er nog een lange weg te gaan. De aanpak van ondermijnende criminaliteit in Rotterdam wordt de komende tijd geprofessionaliseerd en herijkt. In het nieuwe programma Aanpak Ondermijnende Criminaliteit krijgen de geleerde lessen van de afgelopen jaren een plek, net als de verkregen inzichten uit wetenschappelijke onderzoeken. De gemeenteraad ontvangt dit nieuwe programma naar verwachting medio 2024.

Lijst met afkortingen

AVIM	Afdeling Vreemdelingenpolitie, Identificatie en Mensenhandel
BTT	Bestuurlijk Toezicht Team
BRP	Basisregistratie Persoonsgegevens
BWT	Bouw- en Woningtoezicht
CKM	Centrum tegen Kinderhandel en Mensenhandel
Cluster MO	Cluster Maatschappelijke Ontwikkeling
CoMensha	Coördinatiecentrum tegen Mensenhandel
DCMR	DCMR Milieudienst Rijnmond
DOL	Digitaal Opkopers Loket
DOR	Digitaal Opkopers Register
Driehoek-plus	Burgemeester, Openbaar Ministerie, politie plus Belastingdienst of andere partner
ESSM	Expertisecentrum Seksualiteit, Sekswerk en Mensenhandel
FIOD	Fiscale Inlichtingen- en Opsporingsdienst
IVI	Irreguliere Verblijfsinrichting
J&V	Ministerie van Justitie en Veiligheid
JOZ	Stichting Jongeren op Zuid
KMar	Koninklijke Marechaussee
MMA	Meld Misdaad Anoniem
NLA	Nederlandse Arbeidsinspectie
NVWA	Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit
OM	Openbaar Ministerie
OMG's	Outlaw Motorcycle Gangs
Pgb	Persoonsgebonden budget
RIEC	Regionaal Informatie- en Expertisecentrum
RTHA	Rotterdam The Hague Airport
RVO	Regionaal Veiligheidsoverleg
VAR	VeiligheidsAlliantie Rotterdam
Wmo	Wet maatschappelijk ondersteuning

Colofon

Jaarverslag 2023
Aanpak ondermijnende criminaliteit

Publicatie april 2024

Fotografie
Joep Boute
Peter Schmidt
Arnoud Verhey
Iris van den Broek

Gemeente Rotterdam